

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/186/161/95

PREFERENCJE W WYBORACH PREZYDENCKICH TRZY TYGODNIE PRZED GŁOSOWANIEM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK '95

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Emitowane w mass mediach programy z udziałem pretendentów do urzędu prezydenckiego sprawiają, że kampania wyborcza wkroczyła w decydującą fazę. Można zatem przypuszczać, że wybory i startujący w nich kandydaci, będący dotychczas przedmiotem zainteresowania przede wszystkim polityków i komentatorów życia publicznego, coraz bardziej zajmują uwagę zwykłych obywateli. Jak zatem zmieniają się preferencje wyborcze badanych, którzy mają wreszcie szansę skonfrontować swoje dotychczasowe wyobrażenia i wiedzę o kandydatach z ich wypowiedziami i poglądami na różne, ważne społecznie, kwestie. Jak kształtuje się poparcie przyszłych wyborców dla poszczególnych pretendentów, którzy spośród nich zyskują, a którzy tracą? Odpowiedzi na te pytania dostarcza najnowszy, drugi już w tym miesiącu, sondaż CBOS¹.

Frekwencja wyborcza

Zamiar uczestnictwa w wyborach deklaruje obecnie ponad trzy czwarte badanych (77%), a więc tyle samo, co tydzień temu, ale o 7 punktów procentowych więcej niż przed miesiącem. Jak uczy doświadczenie, nie należy się jednak spodziewać, że do urn pójdą wszyscy, którzy zgłaszają zamiar głosowania. Absencja wyborcza, jak wiadomo, należy do zjawisk mało społecznie aprobowanych, toteż z reguły deklaracje o uczestnictwie w wyborach składa więcej osób niż faktycznie się na nie wybiera.

---

¹ Badanie „Omnibus II” zrealizowano w dniach 13-17 października ‘95 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju (N=1167).

Preferencje wyborcze

Liderem rankingu prezydenckiego w dalszym ciągu jest Aleksander Kwaśniewski. Tak samo jak przed tygodniem może on liczyć na głosy ponad jednej czwartej (27%) zamierzających brać udział w wyborach. Znacznie zmniejszył się jednak dystans dzielący go od Lecha Wałęsy. W ciągu tygodnia dzielącego nasze kolejne sondaże notowania obecnego prezydenta poprawiły się o 5 punktów procentowych. Obecnie na Lecha Wałęsę zamierza głosować ponad jedna piąta badanych (22%). Tym samym ci dwaj kandydaci stanowią obecnie ścisłą czołówkę rankingu, wyprzedzając znacznie pozostałych liczących się pretendentów.

Tabela 1. Na kogo najchętniej oddał(a)by Pan(i) głos w wyborach prezydenckich? (N=897)

	I '95	II	III	IV (1)	IV (2)	V (1)	V (2)	VI (1)	VI (2)	VII	VIII	IX (1)	IX (2)	X (1)	X (2)
Aleksander Kwaśniewski	14	16	19	18	24	20	26	25	24	23	24	21	25	27	27
Lech Wałęsa	11	8	13	7	11	8	12	12	13	14	13	12	16	17	22
Hanna Gronkiewicz-Waltz	-	-	-	-	-	-	4	11	12	12	12	15	16	12	8
Jacek Kuroń	10	14	10	14	15	15	11	10	11	10	9	8	9	6	7
Tadeusz Zieliński	9	13	16	11	8	15	12	11	9	11	9	11	8	10	6
Waldemar Pawlak	6	6	3	3	5	3	4	3	4	3	3	5	5	5	4
Jan Olszewski	1	2	2	2	1	3	2	3	2	2	3	3	3	6	3
Jan Pietrzak	-	-	-	3	-	-	-	-	-	2	2	1	-	2	3
Janusz Korwin-Mikke	-	-	-	2	1	1	1	1	-	-	-	-	1	2	2
Andrzej Lepper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	1
Marek Markiewicz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Leszek Moczulski	2	3	3	-	-	-	3	2	1	2	3	2	1	2	1
Leszek Bubel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
Lech Kaczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0	0
Tadeusz Koźluk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
Bogdan Pawłowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
Kazimierz Piotrowicz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
Trudno powiedzieć	21	14	9	6	8	6	6	6	9	7	10	12	11	10	15

Po raz kolejny w tym miesiącu notujemy znaczący spadek poparcia dla Hanny Gronkiewicz-Waltz, jeszcze niedawno rywalizującej z Lechem Wałęsą o drugą pozycję w rankingu. Obecnie ma ona dwukrotnie mniej (8%) potencjalnych wyborców niż miesiąc temu. Można przypuszczać, że część z nich przerzuciła swoje głosy na Lecha Wałęsę. Znaczną część swych dotychczasowych zwolenników stracili również Tadeusz Zieliński (spadek o 4 punkty procentowe) oraz Jan Olszewski (spadek o 3 punkty), którego notowania po krótkotrwałym wzroście powróciły do stanu z poprzednich miesięcy.

Od początku października swój stan posiadania utrzymują Jacek Kuroń, Waldemar Pawlak, Jan Pietrzak, Janusz Korwin-Mikke, Marek Markiewicz oraz Andrzej Lepper. W przypadku pozostałych kandydatów stopień poparcia jest równy zeru.

Jak się okazuje, słuszne były nasze przewidywania, że wraz z pojawieniem się w mass mediach programów prezentujących pretendentów do urzędu prezydenckiego wzrośnie odsetek osób niezdecydowanych, na kogo oddać swój głos. Pewną prawidłowością - obserwowaną w przypadku poprzednich wyborów prezydenckich i parlamentarnych - jest, że im więcej informacji o kandydatach, tym trudniej zdecydować się, na kogo głosować. Ponadto im bliżej dnia wyborów, tym decyzje stają się coraz trudniejsze, gdyż wyrażane są z większym poczuciem odpowiedzialności.

Tabela 1. Gdy pytamy ludzi o to, czy zamierzają wziąć udział w wyborach prezydenckich, sporo odpowiada, że nie pójdzie. A czy Pan(i) pójdzie czy też, jak wiele innych osób, nie weźmie udziału w wyborach? 1 - Na pewno wezmę udział w wyborach; 2 - Jeszcze nie wiem, waham się; 3 - Raczej nie wezmę udziału w wyborach (%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	77	14	9	1166
Płeć				
Mężczyźni	80	12	8	552
Kobiety	74	16	10	614
Wiek				
do 24 lat	66	20	14	159
25-34	74	18	8	209
35-44	80	13	7	258
45-54	81	12	7	193
55-64	85	9	7	162
65 lat i więcej	73	13	14	185
Miejsce zamieszkania				
Wieś	76	11	13	427
Miasto do 20 tys.	83	13	4	142
od 21 do 100 tys.	78	14	8	210
101-500 tys.	75	16	9	244
501 tys. i więcej mieszk.	73	20	6	142
Region				
Północny	78	17	5	121
Zachodni	74	16	10	143
Środkowo-zachodni	82	11	7	171
Środkowy	74	15	11	214
Wschodni	80	11	10	136
Południowo-wschodni	79	13	9	187
Południowo-zachodni	74	16	10	194
Wykształcenie				
Podstawowe	72	16	13	430
Zasadnicze zawodowe	76	15	10	330
Średnie	81	13	6	323
Wyższe	92	7	1	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	86	10	4	87
Prac. umysł. niż. szczebla	79	13	7	91
Pracownicy fiz. - umysł.	89	7	5	68
Robotnicy wykwalifikowani	77	16	7	146
Robotnicy niewykwalifik.	67	22	11	76
Rolnicy	81	8	12	67
Prywatni przedsiębiorcy	77	22	1	56
Bierni zawodowo				
Renciści	76	14	10	169
Emeryci	79	10	11	208
Uczniowie i studenci	73	11	16	36
Bezrobotni	70	21	9	87
Gospodynie domowe i inni	65	19	16	74
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	82	10	8	111
Sektor państwowy	84	8	8	145
Sektor prywatny	73	23	4	248
Spółdzielczość	97	0	3	25
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	70	19	11	182
125 - 199	71	15	14	162
200 - 274	76	12	11	328
275 - 324	79	11	10	151
325 i powyżej	84	13	3	289
Ocena własnych war. mater.				
Złe	71	16	13	469
Średnie	79	13	8	491
Dobre	84	13	3	201
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	84	12	4	71
Raz w tygodniu	80	13	7	669
Kilka razy w roku	71	17	12	310
W ogóle nie uczestniczy	69	15	16	112
Poglądy polityczne				
Lewica	85	11	4	214
Centrum	74	17	9	309
Prawica	87	8	4	354
Trudno powiedzieć	61	20	18	289

Tabela 2. Na kogo najchętniej oddał(a)by Pan(i) głos w wyborach prezydenckich? 1 - Leszek Bubel; 2 - Hanna Gronkiewicz-Waltz; 3 - Janusz Korwin-Mikke; 4 - Tadeusz Koźluk; 5 - Jacek Kuroń; 6 - Aleksander Kwaśniewski; 7 - Andrzej Lepper; 8 - Marek Markiewicz; 9 - Leszek Moczulski

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	0	8	2	0	7	27	1	1	1
Płeć									
Mężczyźni	0	7	3	0	10	28	1	1	2
Kobiety	0	9	1	0	4	26	1	1	1
Wiek									
do 24 lat	0	13	8	0	7	33	3	0	1
25-34	0	5	1	0	12	25	0	1	4
35-44	0	8	2	0	5	30	1	1	1
45-54	0	9	0	0	8	31	2	2	1
55-64	0	9	1	0	4	24	2	1	0
65 lat i więcej	0	6	0	0	2	19	1	0	0
Miejsce zamieszkania									
Wieś	0	9	1	0	5	25	1	1	1
Miasto do 20 tys.	0	5	5	1	9	35	0	0	3
od 21 do 100 tys.	0	8	0	0	3	30	1	3	1
101-500 tys.	0	10	3	0	9	26	3	1	2
501 tys.i więcej mieszk.	0	6	0	0	11	21	0	0	0
Region									
Północny	1	12	0	0	6	32	4	0	1
Zachodni	0	10	2	0	6	35	1	2	0
Środkowozachodni	0	6	2	0	6	34	0	1	1
Środkowy	0	5	3	0	8	19	1	1	0
Wschodni	0	5	2	0	7	34	1	2	0
Południowo-wschodni	0	6	0	0	4	19	0	1	2
Południowo-zachodni	0	12	1	0	8	23	2	0	4
Wykształcenie									
Podstawowe	0	8	1	0	3	22	2	0	1
Zasadnicze zawodowe	0	9	3	0	8	25	1	2	3
Średnie	0	6	1	0	7	36	0	1	0
Wyższe	0	11	2	0	13	27	0	0	0
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	0	12	2	0	11	29	0	0	0
Prac.umysł.niż.szczebla	0	7	2	0	9	42	0	0	0
Pracownicy fiz.- umysł.	0	4	5	0	13	39	2	3	1
Robotnicy wykwalifikowani	0	7	2	0	6	23	1	1	4
Robotnicy niewykwalifik.	0	12	5	0	2	23	0	5	5
Rolnicy	0	6	0	0	5	17	3	0	0
Prywatni przedsiębiorcy	0	6	9	0	11	29	0	0	2
Bierni zawodowo									
Renciści	0	1	0	1	7	31	1	0	0
Emeryci	0	9	0	0	2	22	1	1	1
Uczniowie i studenci	0	16	4	0	3	36	0	0	0
Bezrobotni	0	9	0	0	13	33	4	0	2
Gospodynie domowe i inni	0	17	0	0	1	7	0	0	0
Pracujący poza rolnictwem									
Sfera budżetowa	0	9	1	0	9	31	0	0	3
sektor państwowy	0	8	7	0	9	30	1	1	3
sektor prywatny	0	7	3	0	10	29	0	2	2
Spółdzielczość	0	8	0	0	0	41	5	0	0
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 125 zł	0	1	0	0	8	28	2	0	0
125 - 199	0	11	2	0	7	24	2	2	1
200 - 274	0	7	2	0	6	24	1	1	3
275 - 324	0	10	0	0	1	27	1	1	1
325 i powyżej	0	9	1	0	10	34	0	1	1
Ocena własnych war. mater.									
Złe	0	5	1	0	7	27	1	1	2
Średnie	0	8	2	0	6	27	1	2	1
Dobre	0	15	2	0	7	29	0	0	1
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	0	22	0	0	1	9	0	0	0
Raz w tygodniu	0	9	2	0	6	23	1	0	1
Kilka razy w roku	0	5	1	0	9	38	2	2	1
W ogóle nie uczestniczy	0	2	5	0	10	39	0	2	3
Poglądy polityczne									
Lewica	0	2	1	0	1	70	0	1	1
Centrum	0	3	2	0	7	32	2	1	1
Prawica	0	14	1	0	10	4	1	1	1
Trudno powiedzieć	0	10	3	0	6	17	0	0	1

Tabela 2 (cd.) 10 - Jan Olszewski; 11 - Waldemar Pawlak; 12 - Jan Pietrzak; 13 - Kazimierz Piotrowicz; 14 - Lech Wałęsa; 15 - Tadeusz Zieliński; 16 - Trudno powiedzieć (%)

	10	11	12	13	14	15	16	Liczba osób
Ogółem	3	4	3	0	22	6	15	894
Płeć								
Mężczyźni	3	5	3	0	20	4	13	437
Kobiety	2	3	3	0	24	8	18	457
Wiek								
do 24 lat	0	1	3	0	19	3	10	105
25-34	1	6	3	0	18	8	15	156
35-44	4	3	3	0	17	5	21	207
45-54	3	5	3	0	19	7	9	155
55-64	3	6	5	1	26	7	13	135
65 lat i więcej	4	4	0	0	35	5	23	135
Miejsce zamieszkania								
Wieś	3	10	3	0	21	3	17	326
Miasto do 20 tys.	2	1	1	1	19	8	12	117
od 21 do 100 tys.	3	3	5	0	28	4	13	163
101-500 tys.	2	0	4	0	20	7	14	183
501 tys.i więcej mieszk.	4	0	2	0	22	13	21	104
Region								
Północny	3	2	9	1	21	3	5	94
Zachodni	0	1	1	0	17	9	16	106
Środkowozachodni	3	3	1	0	19	6	17	140
Środkowy	3	8	4	0	23	8	16	157
Wschodni	4	9	4	0	18	1	13	108
Południowo-wschodni	4	5	1	0	31	5	21	147
Południowo-zachodni	2	1	3	0	21	8	16	143
Wykształcenie								
Podstawowe	2	8	3	0	30	3	17	309
Zasadnicze zawodowe	2	4	4	0	21	3	16	249
Średnie	3	2	2	0	18	9	12	260
Wyższe	7	2	2	0	6	14	17	77
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	5	2	1	0	15	8	15	75
Prac.umysł.niż.szczebla	1	2	1	0	10	16	11	72
Pracownicy fiz.- umysł.	0	1	0	0	16	4	13	60
Robotnicy wykwalifikowani	1	2	4	0	28	1	17	112
Robotnicy niewykwalifik.	3	3	3	0	16	3	19	51
Rolnicy	2	26	2	0	22	1	16	54
Prywatni przedsiębiorcy	5	0	4	0	15	10	9	43
Bierni zawodowo								
Renciści	3	6	4	0	22	6	19	128
Emeryci	3	4	2	0	31	6	16	164
Uczniowie i studenci	0	0	0	0	18	16	6	26
Bezrobotni	3	3	6	0	16	1	9	61
Gospodynie domowe i inni	5	0	6	0	35	4	25	49
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	2	3	2	0	17	7	14	91
sektor państwowy	1	4	1	0	18	9	11	122
sektor prywatny	2	0	3	0	18	5	17	181
Spółdzielczość	9	0	7	0	18	0	12	24
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 125 zł	3	11	3	0	26	0	18	127
125 - 199	1	5	5	0	15	8	17	114
200 - 274	2	4	3	0	25	5	16	250
275 - 324	3	3	2	0	29	7	14	119
325 i powyżej	4	1	2	0	16	10	10	242
Ocena własnych war. mater.								
Złe	4	6	6	0	22	3	16	334
Średnie	2	4	2	0	23	6	17	388
Dobre	3	1	0	0	19	12	12	168
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	1	5	1	0	45	5	12	60
Raz w tygodniu	3	5	2	0	27	5	17	536
Kilka razy w roku	2	5	4	0	10	7	14	219
W ogóle nie uczestniczy	1	0	9	0	8	8	12	77
Poglądy polityczne								
Lewica	1	3	2	0	5	6	7	182
Centrum	3	6	5	0	10	9	17	228
Prawica	4	2	1	0	42	5	13	309
Trudno powiedzieć	2	7	4	0	20	2	27	175

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie